

www.e-rara.ch

**Disputationum historico theologicarum de festo corporis Christi
quarta**

Zwinger, Johannes

Basileae, 1683

Universitätsbibliothek Basel

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-26057>

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

DISPUTATIONVM-HISTORICO-
THEOLOGICARVM

de

FESTO CORPORIS
CHRISTI

QUARTA.

Quam,

JESV CHRISTO gratiosè benedicente,

PRÆSIDE

JOHANNE ZVINGERO,

S.S.Theol.D.Vet.Test.in Vniversitate Basil.

Profess. Facult. Theol. p. t.

DECANO,

publico placidoq^{ue} eruditorum examini
submittit

M. PAVLVS MAYERVS,
Basiliensis.

Ad d. IX. FEBRUARII. ANN. CHR. M DC LXXXIII.
Loco horisq^{ue} consuetis.

BASILEÆ, Typis J. W. WERNERIS,

V I R I S
MVNERVM AMPLITVDINE, CONSILIORVM
*prudentiâ, rerum agendarum dexteritate, pietatis sensu
verè inclitis,*

DN. ANDREÆ MITZIO, Reipub. Basil. Senatori,
Tredecim-Viro & Scholarchæ prudentissimo, Cognato
& Euergetæ suo honoratissimo:

DN. JOH. CONRADO HARDERO, Archi-
Grammatæo & Scholarchæ longè meritissimo, Ad-
gnato, Patrono, & Parenti suo Lustrico æternum sus-
piciendo:

DN. LVCÆ BVRCARDO, V.J.D. Ordinis JCtorum
Decano p.t. dignissimo, Euergetæ itidem deven-
rando:

DN. SEBASTIANO SPORLINO, Satrapiâ Varnspur-
genfi legitimè defuncto, iterum Senatori prudentissi-
mo, Avunculo omni pietatis affectu colendo:

Nec minus

V I R O
VITÆ INTEGRITATE, PIETATIS CVLTV, LI-
beralitatis officiis spectatissimo,

DN. PETRO RAILLARD, Mercatori famigera-
tissimo, Ecclesiæ Gallicanæ Seniori prudentissimo,
Euergetæ suo multis nominibus honorando;

*Vita incolumitatem,
Laborum felicitatem,
Famæ perennitatem,
ut profundis votorum desiderijs
adprecatur,
ita beneficiorum memoriam,
observantiæ cultum,
obsequij gloriam,
ut decet & par est,
piè, sanctè, submissè
spondet, consecrat, submittit*

M. PAVLVS MAYERVS, RESPONDENS.

Consentit Bartholomæus Fisen, Jesuita, qui insuper Onuphrium accusat temeritatis, quodd absque ullo fundamento rerum sacrarum Scriptorem fabulari pronunciet. Ita autem in *Præfat. in Tract. de Origine prima Festi Corporis Christi*, inter alia scribit: Quando Divina providentia placuit primam Venerabilis Eucharistia originem, proprio quodam Festo venerandam, populo Christiano proponere, Virginem Leodiensem delegit ad id Orbi nuntiandum: novumq; Sacrum in ea Ecclesia primum omnium celebrari concessit. Quod etsi decus non leve debeat existimari; Scriptorum nihilominus turpi negligentia factum est, ut nulli olim exterorum historicorum innotesceret. Quorum omnium alto silentio subnixus Onuphrius Panninius, totam hanc, de qua aliquid inaudierat, historiam ausus est pernegare. In suis enim ad Platinam Annotationibus, in Urbano quarto, cum occasione Vulsinensis miraculi, de quo postea dicemus, novos solemnesq; Corpori Christi honores à Pontifice decretos esse demonstrasset; in hac verba concludit: Quanquam non me lateat, quosdam esse, qui nescio quid de quadam muliere sancta moniali reclusa, nomine Eva, fabulentur. Quorum sententiam nihil moror; cum quod supra dixi vulgarissimum sit. Ita ille. Qui sanè, meo quidem iudicio, cum nullum aliud in causam suam producat argumentum, temerè rerum sacrarum Scriptorem fabulari pronunciat. Quod si liceat in Historicis sacros, qua denique fides erit tam multis mirabilibusq; portentis, quibus plena sunt Sanctorum Historia? An novum & inauditum est, sanctis Hominibus significari à Celitibus, qua post aliquot etiam etates secutura sunt? At vulgarissimum esse vult; imò verissimum esto, quod dixit; non equidem abnuo. Verum quid ex eo necesse est falsum id esse, quod ut fabulas damnat? Nunquam ne igitur ad idem effectum plures conspirant causa? Nunquam ne ad constituendam rem quampiam pluribus inducimur rationibus? Ego verò, dum hanc sequor & propugno sententiam, nam Onuphrii modò opinionem non rejicio, sed alias præterea hujus Constitutionis causas libens amplector. Imò ipse Onuphrius, si attentius Pontificis Urbani quarti Diploma expendisset, nullum ibi miraculi sui deprehendisset vestigium; nostram verò sententiam disertis verbis vidisset confirmatam. Sic habet: Intelleximus autem, dum in minori essebimus Officio constituti, quod fuerat quibusdam Catholicis Divinitus revelatum, Festum hujusmodi generaliter in Ecclesia celebrandum. Quibus verbis platinus Historia nostra veritatem Pontifex confirmasset? Urbanum enim quartum Historiæ nostræ veritatem Jacobus Pantaleon appellabatur; Archidiaconum olim Leodii fuisse, Scripta ibidem ejus nomen præferentia, constans fama, Scriptorumq; consensus evincunt: neque adhuc mihi occurrit, qui ne-

garet, Et quanquam multis peragratis regionibus per varios gradus, ad summum tandem omnium conscenderit; nusquam tamen alibi levissimam famam, vel Scriptoris cujuscunque relatione accepimus, aliquid hac de re Divinitus nuntiatum fuisse. Contrà Leodii adeò eerta sunt hac omnia, ut nemo sanus ambigat; nemo puer ignoret. Eant nunc Adversarii, & adhuc relationem de prædictis mulieribus fabulis anilibus annumerent.

Inst. 2. Revelationes, Mulieribus Deo famulantibus factas, non fuisse Pontifici unam & adequatam causam, ut hoc Festum institueret, institutumq; publicè celebrandum indiceret. Jacobus Gretserus, Diss. de Festo Corporis Christi, Cap. I. p. 2.

Resp. Sufficit, fuisse precipuam & primariam causam. Quod si Adversarii negent, testem producimus præfatum Auctorem Anonymum *Epitomæ Platinae Hist. Pontif. Rom. in Vita Urbani IV. p. 355.* ita scribentem: Hoc unum post Hominum memoriam celeberrimum, ad posteros transmisit, quòd suo tempore Augustissimi ac simul Sacratissimi Corporis Domini nostri Jesu Christi celebritatem instituerit sanctissimis cujusdam Virginis, in Sancto Martino Leodii reclusæ, nomine Eva, consiliis ad id maximè inductus. Quæ cum noctes atque dies ab Oratione & meditationibus non recederet, aliisq; piis exercitiis vacaret; id fovit, & ad salubrem exitum perduxit, quod per Julianam, Virginem religiosissimam in Monte Corneli, juxta Leodium, à secessu Hominum remotam, ac proinde multis visionibus & revelationibus illustratam, inchoatum fuerat.

Inst. 3. Neminem miraturum, Deum in hujus Festi institutione uti voluisse Mulierum ministerio, si cogitaverit, tres Marias à Deo delectas fuisse, ut Resurrectioni Salvatoris nostri testimonium perhiberent etiam apud ipsos Apostolos, Marc. 16. 7. Gretserus l. c. p. 8.

Resp. 1. Exemplum est extraordinarium, à quo argumentari non licet.

2. Particulares Deus habuit causas, cur Mulieribus primùm Resurrectionem Christi manifestare, easq; hujus rei nuncias & præcones apud Apostolos, & in specie quoque apud Petrum, esse voluerit, quæ hîc locum non habent. Nimirum *α.* Quia Mulieres illæ, tanquam naturâ imbecilliores, propter extremam ignominiam, dirissimos cruciatus, & mortem maledictam Christi, quam die Parasceves sub Cruce stantes viderant, procul dubio vehementissimo animi dolore cruciatæ fuerunt, Deus animos illarum afflictos lætissimo victoriosæ Resurrectionis Christi nuncio recreare voluit. *β.* Mulieres illæ non solum propter

propter sexus infirmitatem, sed & propter Patriam *Galileam* plerisq; erant despectui; ut haud obscure colligi potest ex eo, quod Nathanaël ait *Joh. 1. 47. Ex Nazareth potest ne aliquid boni esse?* Deus igitur honore singulari in praesenti eas afficere voluit, manifestando illis Resurrectionem Christi, easque ad Apostolos ablegando, ut sic fierent *Apostolorum Apostole*, quemadmodum loquuntur nonnulli è Veteribus. 7. E *Matth. 28. 12, 13, 14, 15.* patet, Custodes Sepulchri Christi, à Principibus Sacerdotum & Senioribus largitionibus corruptos, falsum rumorem per Urbem sparsisse, Discipulos nim. Christi Corpus Magistri sui è sepulchro furatos esse, Quoniam igitur Deum omniscium non latuit, eos hoc facturos, insuperque mendacii hujus absurditatem & impudentiam in apicem producere & redarguere voluit, admirandâ suâ providentiâ fecit, ut Mulieres prius, quam Apostoli, ad Sepulchrum venirent. Nemini enim verisimile videri potuit, Mulieres, easq; paucas, è Monumento, armatis Viris custodito, & ingenti lapide munito, Corpus ejus clanculum furripuisse. *¶* Quia per mulierem peccatum, & per peccatum Mors in Mundum intravit, *Rom. 5. 12.* Sexumque illum Deus ideò plagis quibusdam peculiaribus affecit, etiam nunc Mulieribus Resurrectionem Filii primò omnium patefacere, easque illius praëcones, & ut ita dicam, *Evangelizatrices* constituere voluit, ut rectè observatum Fero, *Comment. in Matth. 28. v. 5, 6. p. m. 544. 2.* Deniq; Mulieres hæ magnâ animi praesentiâ summo diluculo ad Christi sepulchrum profectæ erant, formidolosis Apostolis interim præ metu domi latitantibus, nec in publicum prodire audentibus. Voluit igitur Deus hanc Mulierum *πρόβουλον* lætissimo Resurrectionis nuncio remunerari.

3. Exempla sunt dissimilia. Nam 1. Hoc mandatum mulieribus fuit datum tempore Ecclesiæ Christianæ fundandæ & constituendæ: *Juliana* verò hoc imperatum tempore Ecclesiæ jam dudum ante multa secula constitutæ. 2. Mulieres in Evangelio jubentur esse testes & praëcones apud Apostolos miraculi facti, vid. Resurrectionis Christi: at *Juliana* constituitur nuncia prima & auctor instituendæ novæ & necessariae partis Cultus Divini, quæ duo sunt longè dissimilia. 3. Mulieres in Evangelio jubentur annunciare rem factam, juxta praedictionem Scripturæ, *Psal. 16. 10.* & Christi ipsius, *Matth. 17. 23. Marc. 9. 31. Luc. 9. 22.* At *Juliana* jubetur urgere institutionem Festi Corporis Christi, de qua tamen ne minimum quidem vaticinium in S. Scriptura extat.

1. Mulieres in Evangelio nihil jubentur annunciare Verbo Dei contrarium. Ast *Festum Corporis Christi*, cujus institutionem *Iuliana* vi mandati accepti urgere debuit, Verbo Dei est contrarium. 2. Mulieres in Evangelio mandatum acceptum illicò prompto obsequio exceperunt. Ast *Iuliana* demùm post viginti annorum tergiversationem, & quidem *coacta*, paruit.

Instant 4. *Paulum* 1. Cor. 14. 34, 35. & 1. Tim. 2. 12. 2. *Mulieribus ordinariè quidem, extra casum necessitatis, munus docendi adimere, non verò extraordinariè, in casu necessitatis.* 3. *Loqui de publicis congressibus, quibus docti Viri intersint, non verò de privata institutione.* 4. *Disserere non de omnibus mulieribus, sed solum de illis, quæ velint discere à Viris, ut expressè habeatur v. 35.*

Resp. 1. Non negamus, Ecclesiasticum & publicum docendi munus extraordinariè Deum Fœminis concedere posse, si velit. Ast in præfenti non quæritur de Dei Potentia, sed Voluntate. Quod si Adversarij statuunt, extraordinariè hoc munus *Iuliana* à Deo fuisse demandatum, est, quod probent. Nam quæ de Visionibus illi oblatis nugantur, *Enthusiasmum* sapiunt.

2. Si, secundum Apostolum, Mulieribus non ordinariè, sed solum extraordinariè, in casu necessitatis, licitum est docere, minimè probabile est, *Iulianam* accepisse à Deo mandatum, ut urgeret institutionem *Festi Corporis Christi*. Quæ enim heic fuit necessitas? Annon sufficientes mares adfuerunt, quibus hoc Deus imperare potuisset? An credibile est, Deum absque ulla necessitate, contra ordinem à se institutum, superstitiosæ cuidam Mulierculæ injunxisse, ut in Ecclesia urgeret institutionem novæ partis Cultus Divini, in *Festo Corporis Christi* peragendi?

3. Concedimus, domesticam institutionem Mulieribus competere, cum non sit pars *Ministerii Ecclesiastici*, sed solum officij *materni & herilis*; ast publicum docendi munus illis esse permissum, cum Apostolo pernegamus. Jam verò *Iuliana* munus non erat *privatum & domesticum*, sed *publicum*.

4. Loquitur quidem Apostolus de publicis congressibus. Non tamen inde sequitur, Mulieres posse partem Ministerij Ecclesiastici privatim obire. Institutio *domestica*, ut modò monitum, est pars officij *materni & herilis*, non *Ministerii Ecclesiastici*.

5. Limitatio illa, quibus docti Viri intersunt, in locis allegatis non extat.

rat. Sive docti Viri intersint, sive non intersint, ab hoc Ministerio Apostolus Fœminas prorsus arcet.

6. Apostolus etiam loquitur de mulieribus, quæ possunt docere. Non excipit doctas, & docendi facultate præditas. Reprehendit enim in *b. l.* temeritatem illarum Mulierum Corinthiacarum, quæ sibi æquæ ac Viris in Ecclesiis prophetandum esse censuerunt. Duo ergo in *b. l.* prohibet, nim. quod mulieres nec debeant docere, nec discere loquendo in cœtu. Quando verò *v. 35.* ait; *Quod si quid discere volunt, domi suos Viros interrogent;* non limitat Fœminas, sed solum occurrit tacitæ objectioni. Quoniam enim *v. 34.* dixit: *Mulieres vestrae in Ecclesiis sileant: nec enim permixtum est eis, ut loquantur, sed ut subdita sint, sicut & Lex dicit;* objicere aliquis potuisset, & dicere: *Quid verò, si Mulier aliqua non intelligat ea, quæ à Ministris in publico cœn dicuntur, aut de re aliqua gravi, & cognitu necessaria, dubiet? Annon licitum tunc erit Mulieribus interrogare, quæ ignorant, aut non rectè perceperunt?* Respondet igitur Apostolus *v. 35.* licitum illis esse discere, sed domi à maritis in sua familia. Ita domesticam catechisationem, & concionum publicarum repetitionem, Parentibus, præcipuè maritis, Apostolus commendat. Licet quidem Mulieri alios etiam Viros graves & peritos rerum, si quæ occasio honesta sese offerat, interrogare, vel etiam interdum Ecclesiæ Ministrum accedere, ut ab eo instituatur, vel consolationem accipiat. Sed neque frequentius id fieri debet, neque in scijs maritis, aut saltem iis, quibus aliquod in eas jus est, atque imperium. Eodem modo locum hunc explicat Thomas in suis *Commentariis in eum, p. m. 109. b. a.* jens: *Consequenter cùm dicit (si quid volunt, &c.) quia possent aliqui dicere, quod ad minus de dubijs possunt querere in Ecclesia: ideo Apostolus hoc excludit. Et circa hoc duo facit. Primò enim removet Objectionem. Secundò rationem assignat, ibi (Turpe est, &c.) Dicit ergo, Dico, quod mulieres taceant in Ecclesia, sed si aliqua, de quibus dubitant, addiscere volunt, interrogent Viros suos domi, 1. Tim. 2. Mulier in silentio discat cum omni, &c.*

Instant 5. Prædicantes Reformatos ex suo ingenio & affectu alios asstimare. Quia enim ipsi vix ac ne vix quidem cum ulla femina honestam, & legibus pietatis & pudicitia consentaneam amicitiam colere norint, ceteros quoq; licet integros vita scelerisq; puros, sibi similes equos & mulos, quibus non est intellectus, hircosq; libidinosos autumare: à quorum suspiciâ petulantia vix ipse Iohannes Apostolus tutus sit futurus; vix ipse Paulus, quorum ille ad Electam Dominam natosq; ejus tam

dulcem & amabilem Epistolam dederit, pollicens, se plura coram acturum & tractaturum, ut gaudium vestrum plenum sit: iste autem toties suis in Epistolis mulieres tam familiariter & amice salvere jubet. Iisdem Predicantibus nullam etiam fore religionem, culpam Hieronymum & Augustinum, praesertim Hieronymum, qui literas tam prolixas & crebras ad varia conditionis foeminas missitarint. Jacobus Gretserus, Jesuita, Dissertat. de Festo Corporis Christi, Cap. 1. p. 6, 7.

Resp. Prodit Sycophanta hac suâ Exceptione, quo Spiritu actus Ministris nostris istud objiciat, nim. Spiritu mendacii & calumniarum, ut merito illud *Zach. 3. 2. & Jud. v. 9.* ei respondere queamus, & dicere: *Increpet te Jehova, Satan, increpet te Jehova,* qui non erubescis tam impudentia maledicta in innocentes Christi Ministros profundere. Nam.

I. Diabolicum mendacium est, Concionatores Reformatos esse equos & mulos, quibus non est intellectus, *Psal. 32. 9.* hircos libidinosos, & vix ac ne vix quidem cum ulla foemina honestam, & legibus pietatis & pudicitiae consentaneam amicitiam colere nosse. Non quidem Ministri nostri Angelos se esse profitentur, peccare nescios. Norunt, justum cadere in die septies, *Prov. 24. 16.* Fatentur, Homines se esse, adeoque humani nihil à se alienum; est tam nefanda scelera, quae maledicentissimus Adversarius ipsis impropert, toto pectore detestantur. Inficias interim ire non possumus, lupos rapaces nonnunquam ovile Dei invadere, Ministrosque sceleratos Coetibus praeesse, prout & in Collegio Apostolico fuit Judas Ischarioth, *Filius perditionis, Joh. 17. 12.* Est à paucis ad omnes, vel saltem plerosque, vitiosè ducitur consequentia. *Quid enim, ait Erasmus, Oper. Tom. III. Lib. 22. Epist. p. 348. iniquius eo, qui propter aliquot secus quam oportet agentes, universum excretaur ordinem, in quo tam multi extiterunt & pietate & eruditione merito celebres.* Et cum Adversarium non latuerit, Pastores nostros non vivere extra conjugium, sed unumquemque suam Vxorem habere, juxta monitum Pauli *1. Cor. 7. 2.* à tam gravi, & bonis quibuscunq; intoleranda, calumnia sibi temperare debuisset. Longè alia ratio Ecclesiasticorum Papalium. Cum enim ipsorum Conscientiis laqueus sit injectus, interdicto non Divino, sed Diabolico, *1. Tim. 4. 1, 3.* vetentur matrimonium honestum contrahere, votoque impio perpetuum Coelibatum voveant, non obstante, quòd vel ignorent, an donum continentiae à Deo acceperint, & si acceperunt, quandiu sint servaturi, vel in cordibus suis convicti sint, quòd non acceperint, mirum non est, eos totos quantos terribimo huic vitio

vicio mancipatos & illaqueatos teneri. Nam, ut ait Bernhardus *Serm. 66. in Cantic. p. m. 689. a. tolle de Ecclesia honorabile Connubium, & thorum immaculatum, nonne repleas eam concubinariis, incestuosis, semini-
fuis, mollibus, masculorum concubitoribus, & omni denique genere immundo-
rum?* Quod Bernhardi dictum non minus verum est de parte Ecclesiæ, quæ Ecclesiasticos comprehendit, quàm de altera, quæ Laicorum si-
ve populi nomine censetur. Hinc maximam partem quot Monachi, alique apud ipsos Clerici, tot Scortatores: quot Moniales, tot Scorta: quot Monasteria atq; Cænobia, tot Lupanaria; ut haud abs re calumniam, quam Jesuita in nostros evomuit, ipsi resorbendam propinare possi-
mus, & dicere, Ecclesiasticos Pontificios esse equos & mulos, quibus non est intellectus, hircos libidinosos, & vix ac ne vix quidem cum ulla scemina honestam, & pudicitiam consentaneam, amicitiam colere nosse. Et hinc patet

II. Mendacium esse, Ministros Reformatos æstimare Ecclesiasticos Pontificios ex suo ingenio & affectu. Scapham scapham appellant, nec aliter de illis sentiunt, quàm facto ipso se se comprobant, & à suæ communionis Theologis describuntur. Quod ut planum fiat, placet, quod diximus, testimoniis celeberrimorum Scriptorum Pontificiorum comprobare.

VDALRICVS, Episcopus Augustanus, qui vixit circa Ann. Chr. 859. in *Epistola ad Nicol. 1. Pontif. R. Ecclesiasticis conjugio interdiceret fatagentem*, inter alia p. m. 448. ita scribit: *Quid verò per Homines fieri potest stolidius? Quid Divina maledictioni obligatius, quàm cum aliqui vel Episcopi videlicet, vel Archidiaconi ita precipites sint in libidinem, ut neque adulteria, neque incestus, neque masculorum, pro pudor! turpissimos amplexus sciant abhorreere, quòd casta Clericorum conjugia sibi dicant scetere, & ab eis non vere justitia compassione Clericos ut servos rogent vel moneant continere, sed ut servos jubeant ac cogant abstinere. Ad cuius imperii, ne dicam consilii, tam fatuam, tamq; turpem addunt suggestionem, ut dicant: Honestius est, pluribus occultè implicari, quàm aperte in hominum cultu & conscientia cum una ligari. Et p. 449. Hic est autem, si diligenter inspicatur, totius eorum manipulus zizania, totius proventus insania, ut dum Clerici licita unius mulieris consortia pharisaico devicti, quòd absit, furore, relinquere coguntur, fornicatores & adulteri, & aliarum pravitatum turpissimi ministri cum ipsis efficiantur. Qui hanc in Ecclesia Dei haresin, sicut caci duces cecorum, machinantur, &c. Deniq; p. 446. ait, esse aliquos, qui S. Gregorium sua secta su-*

mant adiutorium, quorum quidem temeritatem videat, ignoratiam doleat: ignorant enim, pergit, quod periculosum huius haresis decretum, à S. Gregorio factum, condigno poenitentia fructu postmodum ab eodem sit purgatum. Quippe cum die quâdam in vivarium suum propter pisces misisset, & allata inde plus quàm sex millia infantum capita videret, intimâ mox ductus poenitentia, ingemuit, & factum à se de abstinentia decretum, tanta cadis causam confessus, condigno illud, ut dixi, poenitentia fructu purgavit, suorum decreto prorsus damnato, Apostolorum illud laudavit consilium: Melius est nubere, quàm uri, addens ex sua parte: Rectius est nubere, quàm moris occasionem præbere.

BERNHARDVS, Abbas Clarevallensis, Serm. de Convers. ad Cleric. Cap. 29. p. m. 426. b, c. Curritur, inquit, passim ad sacros Ordines, & reverenda ipsi quoque Spiritibus Angelicis ministeria homines apprehendunt sine reverentia, sine consideratione. Neque enim signum Regni occupare celestis, aut illius timent Imperii gestare coronam, in quibus avaritia regnat, ambitio imperat, dominatur superbia, sedet iniquitas, luxuria etiam principatur, in quibus & pessima fortè appareat intra parietes abominatio, si (iuxta Ezechielis prophetiam) parietem fodiamus, ut in domo Dei videamus horrendum. Siquidem post fornicationes, post adulteria, post incestus, nec ipsa quidem apud aliquos ignominie passiones & turpitudinis opera desunt: utinam non fierent, quæ usque adeò non conveniunt, ut nec Apostolum hac scribere, nec nos dicere oporteret, ut nec dicentibus crederetur, quod humanum aliquando occupaverit animum tam abominanda cupido. Nunquid non olim civitates illæ, spurcitie huius matres, Divino prædamnata iudicio, & incendio sunt deletæ? Nunquid tota gehennalis flamma moram non sustinens, execrabilem illam prævenit tollere rationem, quod ipsius specialiter essent peccata manifesta præcedentia ad iudicium. Nunquid non & ipsam utpote consciam tanta confusionis tellurem absorpsit ignis, sulphur & spiritus procellarum? Nunquid non in lacum horribilem solum omne redactum est? Ampurata sunt hydra Capita quinque, sed, heu, innumera surrexerunt. Quis reedificavit urbes flagitii? quis turpitudinis mœnia dilatavit? Quis excrendit propagines virulentas? Væ væ, inimicus hominum sulphurei illius incendii reliquias infœlices circumquaque dispersit, execrabilis illo cinere Ecclesia corpus aspersit, & ipsorum quoque Ministrorum eius nonnullos sanie fœtidissimâ spurcissimâq; respersit. Et paulo post, p. 427. a. Utinam qui continere non valent, perfectionem temerariè profiteri, aut cœlibatui dare nomina vererentur. Sumpnosa siquidem turris est, & verbum grande, quod non omnes capere possunt.

sunt. Eset autem sine dubio melius nubere, quàm uri, & salvari in humili gradu fidelis populi, quàm in Cleri sublimitate, & deterius vivere, & districtius judicari, &c.

RVPERTVS, Abbas Monasterii Tuitiensis, juxta Coloniam Agrippinam, Ordinis S. Benedicti, natione Germanus, *Comment. in Apocal. Lib. 2. p. m. 32.* Annon illi doctrina vicinum hoc est, quòd isti legitimum non valentes habere conjugium, utpote legibus Ecclesiasticis interdictum, (non Lege Divinâ) ut sint sancti, & mundentur, quia portant vasa Domini, nihilominus incontinentes sunt, imò deterius eò prouunt, imitantes connubia, quoties volunt, & qui nullum habent thorum licitum, dum sic evagantur, nullum confidunt rupisse Conjugii vinculum? fornicantur autem cum illis, & initiantur Beelphegor: quicunque exemplo talium ad incesta vel adulteria audaciores sunt. Et tunc quidem miraculum fuit, quod aperuit Dominus os subjugalis muti: & animal, hominis voce loquens, redarguit Propheta insipientiam, qui hujusmodi consilium dedit: sed & nunc penè illi simile fit, quando turba plebeja Rectores Ecclesia clamoribus suis coarguit atque objurgat, eò quòd talis pestilentia, tanta in Sacros Ordines macula, ex ipsorum acciderit avaritia.

GVILIELMVS, Patriâ Aureliacensis Arvernus, Episcopus Parisiensis, Vir, juxta Trithemium, de Scriptoribus Ecclesiast. p. m. 201, in Divinis Scripturis eruditus, & secularis Philosophia non ignarus, ingenio subtilis, & apertus eloquio, nec minùs conversatione quàm scientiâ venerandus, in Tractat. de Collation. Beneficior. Cap. 2. lit. A. 4. ita scribit: De temporum nostrorum facibus, ne dicam finibus, quando nec in portis Ecclesiarum, i. e. Prelatis, vel pictura Cherubin aut palmarum est, quando nec aliquid celestis, nec Angelica sapientia, nec aliquid bellica virtutis aut strenuitatis, nec victoria quicquam apparet: sed magis è contrario, pro magna ipsorum parte. Magis enim Diabolice turpitudinis effigies, magis mors, & servitus vitiorum in multis eorum insculpta apparet. Similiter in minoribus Sacerdotibus & Clericis non prominentia seu praeminentia virtutum: sed omnium spurcitiarum ac monstruositas vitiorum tanta in eis foris apparet: ut non simpliciter peccatores, sed magis scelerati, & peccata eorum non peccata simpliciter: sed peccatorum monstraterribilissima sint dicenda: ita ut Ecclesia Dei in ipsis non Ecclesia Dei, sed Babylon, Egyptus, & Sodoma videatur.

GVILIELMVS DVRANDVS, Episcopus Minacensis, Henrici Ostiensis quondam Auditor atque Discipulus, Speculator vulgò appellatus, ingenio, secundum Trithemium, subtilis, & clarus eloquio, in Tract. de modo generalis Concilij celebrandi, Part. 2. Rubr. 10. p. m. 159. b. Item cum in 3. C.

Niceni Concilii fuerit omnibus modis interdictum, ne Episcopo, neque Presbytero, neque Diacono, neque ulli Clericorum omnino liceres habere secum mulierem extraneam, nisi forte mater, aut soror, aut avia, vel amita, aut matertera sit, quia in his solis personis, & harum similibus, omnis, quae in mulieribus est, suspectio declinetur, & qui prae hoc agit, periclitetur de Clero, dictum statutum est positum. 32. dist. interdixit, sic in 3. & 4. c. 2. Concil. Arelaten. & in multis aliis Conciliis, ut in 10. & in 15. cap. Concil. Elibertan. & in 16. Can. Concil. Hilderden, & à Romanis Pontificibus iteratum, ut extra de cohabitatione Cleri & Mul. per totum 86. distinct. Clerus cum o. seq. non servetur. Et ex hoc multa scandala subsequantur, & contra Clerum murmuretur populus, videretur utile pro conservatione status Ecclesiae & honoris, quod mandaretur servari. 32. dist. Hospitalium. Unde in 1. Can. Concil. Tarracon. statutum est, quod etiam Clerici ad proximas sanguinis sine testimonio non accedant. Nam, ut Augustinus dicit, omnes, qui cum sorore mea sunt, sorores mea non sunt. 81. dist. legitur. Et ad idem faciunt capitula sequentia, & 43. c. 4. Concil. Toletani, & in 32. c. tertii Concilii Bracharen. Et insuper, quod prostibula publica non teneantur propè Ecclesias, & in Romana Curia propè palatium Domini Papae, nec alibi propè domos Prelatorum, & ne Marecallus Domini Papae & consimiles aliquid recipiant à meretricibus & lenonibus earundem. Et Rubr. 46. p. m. 166. a. b. Item cum in 22. & 24. c. supradicti Concilii Aurasici, & in Concil. Neocaesar. Hilderden. Martini Papae, & poena in omnibus Conciliis, & plerisque Romanis Pontificibus super cohibenda & punienda Clericorum incontinentia, & eorum honestate servanda, multa hæcenus emanaverunt constituta. . . . & nullatenus ipsorum reformari quiverit correctio morum. . . . videretur pensandum, an expediret, & posset provideri, quod in Ecclesia Occidentali, quantum ad votum continentiae, Orientali, quantum ad promovendos, secundum dictum capitulum Nicana, 31. dist. cum Capitulo seq. Potissimè cum tempore Apostolorum consuetudo Ecclesiae Orientalis servaretur, sicut supra in 1. Rubr. huius 2. parte. est prolatum.

ALVARVS PELAGIVS, natione Hispanus, Ord. S. Francisci professus, Johannis Duns, Scoti, Auditor, post Juris Canonici Doctor, Coroniensis in Achaia primum, deinde Sylvensis in Algarbicis, sive Lusitania, Episcopus, & Papae Johannis XXII. cuius acerrimus defensor fuit, Poenitentiaris, scripsit insigne Opus de Planctu Ecclesiae, in quo vitia, Ecclesiasticis Viris indigna, plangit, & censoria virgulâ notat. Inter alia autem Lib. 2. Art. 27. de Presbyteris IV. queritur, quod nimis incontinententer vivant. Et utinam, ait, nunquam continentiam promississent, maxime Hispani, &

ni, & Regnicola, in quibus Provinciis in paucis majori numero sunt Filii Laicorum, quam Clericorum. Et, quod sceleratius est, per plurimos annos de latere Concubina quolibet die surgunt, non pramissa Confessione, vel hypocritali cum proposito redeundi. Et procedunt ad Altare, ad terrificam hostiam consecrandam, panem pollutum, quantum in eis est, Domino cordibus & labiis sceleratius offerentes. V. Quod immisceant se spectaculis & pompis Mulierum, & Conviviis publicis, & Vita inhonesta, usuris & turpibus lucris, fraudibus, amoripecunia, secularibus negotiis atque officiis munera continua recipiant, pro beneficiis medicina, i. e. pro Sacramentis dolosi sint conspiratores, sectantes odium, amulationes, obiretationem, invidiam: quod sint vagi oculis, effrangi linguâ, petulantia & gestu fluidolaborantes; quod inverecundi sint, obsceni, Virgines & Viduas, & alias Mulierculas frequentantes, inobedientes, sese jactantes & extollentes, doctrinam, lectionem, Psalmos, hymnos, Cantica fugientes. VI. Quod libentius dent joculari & meretrici, quam pauperi. XIV. Quod sæpè cum Parochianis mulieribus, quas ad Confessionem admittant, sceleratissime fornicentur. XXXII. Quod cum sint notorii fornicatores, & per consequens suspensi, quantum ad se, & quantum ad alios, & Simoniaci, etsi occulti, vel alias suspensi, vel irregulares, nihilominus celebrent omni die. XLVIII. Quod faciant sibi serviri in Altari & in Ecclesia per suos Filios illegitimos. XLIX. Quod de bonis Ecclesia pascant Concubinam continuè, & Filios, & de pecunia Ecclesia emant eis possessiones. LIII. Quod multi Presbyteri, & alii constituti in Sacris, maxime in Hispania, in Asturiis & Gallitia, & alibi, & publicè, & aliquoties per publicum instrumentum promittant & jurent quibusdam, maxime nobilibus mulieribus, nunquam eas dimittere; & dent eis arras de bonis Ecclesia, & possessiones Ecclesia, publicè eas ducant cum Consanguineis & Amicis, & solenni Convivio, ac si essent Uxores legitima, &c.

FRANCISCVS PETRARCHA, Philosophus Florentinus, Orator & Poëta Clarissimus, in Scriptis suis hinc inde Urbem Romam vocat Babylonem, Papæque Curiam, meretricem Babylonicam, super aquas sedentem, matrem omnium Idololatriarum & Scortationum, cum qua scortati sint Principes & Reges terræ, asylum hæresium & errorum &c. Ita Oper. Tom. II. Epist. 7. siue titulo, p. m. 795. de ea ita fatatur: Quicquid de Assyria, vel Egyptia Babylone, quicquid de quatuor Labyrinthis, quicquid denique de Averni limine, deq; Tartareis sylvis, sulphureisq; paludibus legisti, huc tartaro admotum, fabula est. Hic turris sic simul atq; terrificus Nemroth, hic pharetrata Semiramis, hic inexorabilis Minos, hic Rhadamanthus, hic Cerberus, universa consumens, hic Tauro supposita Pasiphaë,

siphæ mixtumq; genus, (quod Maro ait) prolesq; bisformis Minotaurus in-
est, Veneris monumenta nefanda, hic postremo quicquid confusum, quicquid
atrum, quicquid horribile usquam est, aut fingitur, aspicias, ô semper virtuti-
bus tuis felix, nunc absentia etiam felicior tua. Putasne, civitatem hanc esse,
quam vidisti? longe alia est, longeq; dissimilis. Fuit illa equidem omnium pessi-
ma, eaq; tempestate fœdissima, hac vero non jam Civitas, sed larvarum ac lemu-
rum domus est, & ut breviter dicam, scelerrum atque dedecorum omnium sen-
tina, atq; ille virventium infernus, tanto ante Davidico ore notatus, quam fun-
datus aut cognitus. Ita Epist. 15. in qua calamitatem Urbis Romæ de-
plorat, p. m. 803. in sequentia verba non procul ab initio Epistolæ
erumpit: Ecce jam oculis vides, jam manibus palpas, qualis est Babylon illa
novissima, fervens, astuans, obscœna, terribilis, quam nec Cambysis opus Baby-
lon Niliacam, nec illa vetustior Regia Semiramidis Babylon æquet Assyria, Ni-
lum, & Euphratem Rhodanus vincit: nempe qui tartarea flumina, Cocytum
vincit, & Acherontem, quicquid uspiam perfidia & doli, quicquid inclemen-
tie superbiq;, quicquid impudicitia effrenataq; libidinis audisti aut legisti,
quicquid denique impietatis & morum pessimorum sparsim habes, aut habuit
Orbis terra, totum istuc cumulatum videas, acervatimq; reperias. Pariter Ep. 16.
in qua Babylonem Gallicam, i.e. Curiam Romanâ, Avinionitum tem-
poris degentem, describit, p. m. 807. & seq. ita infit: Vis pulchritudinem
Dei noscere, cerne, quanta est hostium ejus obscœnitas. Non sunt autem longè
quarendi, Babylone habitant, omnis vicus his vermibus scatet. Vis formam
ac decus honestatis agnoscere, contemplare, quanta est fœditas vitiorum, quo-
rum omnium exemplar in oculis est tibi. Quocunque respexeris, videbis,
cujus odio simul Dei ac virtutis amantior fieri queas. Tu autem gaude, contra-
rio saltem magistra virtutum: gaude, inquam, & ad aliquid utilis, inventa glo-
riare, bonorum hostis, & malorum hospes, atque asylum pessima rerum Baby-
lon, feris, Rhodani ripis imposita, famosa dicam, an infamis meretrix, fornicata
cum Regibus terra. Illa equidem ipsa es, quam in spiritu sacer vidit Evan-
gelista: illa eadem, inquam, es, non alia, sedens super aquas multas, sive ad
litora, tribus cincta fluminibus, sive rerum atque divitiarum turba moria-
lium, quibus lascivians, ac secunda infides, opum immemor aternarum, sive ut
idem qui vidit exposuit: Populi, & gentes, & lingua, aqua sunt, super quas
meretrix sedes, recognosce habitum. Mulier circumdata purpurâ & coccino,
& inaurata auro, & lapide pretioso, & margaritis, habens poculum aureum
in manu sua, plenum abominatione, & immunditiâ fornicationis ejus. Noscis
ne te ipsam, Babylon? Nisi illud forsitan errorem facit, quod in illius fronte scri-
ptum

ptum erat, Babylon magna, tu verò Babylon parva es. Parva utique muros ambitu, sed vitijs, & ambitu animorum, & infinita cupidine, cumuloq; malorum omnium, non magna modo, sed maxima, sed immensa es. Et certe quod sequitur, tibi uni convenit, non alii Babylon, mater fornicationum & abominationum terra: mater impia partuum pessimorum, quando quicquid usquam terrarum abominabile, quicquid fornicatorium, ex te prodit, & cum semper parias, semper tumens, & talium plenus ac gravidus uterus tuus est &c. Et & post nonnulla interjecta: Quis, oro, enim non irascatur, & rideat illos senes pueros, comâ candidâ, togis amplissimis, adeoq; lascivientibus animis, ut nihil illuc falsius videatur, quam quod ait Maro: Frigidus in Venerem senior? Tâc calidi, tamq; precipites in Venerem senes sunt, tanta eos atatis, & status, & virium cœpit oblitio, sic in libidines inardescunt, sic in omne ruunt dedecus, quasi omnis eorum gloria non in cruce Christi sit, sed in comessationibus, & ebrietatibus, & quæ has sequuntur, in cubilibus, impudicitis: sic fugientem manu retrahunt inventam, atque hoc unum senectutis ultima lucrum putant, ea facere, quæ juvenes non auderent. Hos animos & hos nervos tribuit. Hinc Bacchus indomitus, hinc Orientalium vis Baccharum. O Ligustici & Campani palmites, ô dulces arundines, & Indica nigrantes arbutula, ad honestas delitias, & utilitates hominum creata, in quos usus, & quantam animarum perniciem clademq; vertimini? Spectat hæc Sathan ridens, atque in pari tripudio delectatus, interq; decrepitos ac puellas arbuer sedens, stupeat plus illos agere, quam se hortari, ac ne quis rebus corpor obrepât, ipse interim & seniles lumbos stimulis incitat, & cæcum peregrinis solibus ignem ciet, unde fœda passim oriuntur incendia. Mitto supra, raptus, incestus, adulteria, qui jam Pontificalis lascivia ludi sunt. Mitto raptarum viros, ne mutire audeant, non tantum avitis laribus, sed sinibus patriis exturbatos, quaq; contumeliarum gravissima est, & violatas conjuges, & externo semine gravidas rursus accipere, & post partum reddere, ad alternam satietatem abutentium coactos. Quæ omnia non unus ego, sed Vulgus novit &c. Producit postea Exemplum senis cujusdam Cardinalis, hominis libidinofissimi, qui nunquam solus dormire poterat, sed quasunque poterat puellas deperibat. Deniq; Oper. Tom. IV. in Rhythmis Italicis, Sonetto 107. & 108. p. m. 149. a. ita Romam depingit:

L'avara Babilonia hà colmo 'l sacco
D'ira di Dio, & di vitti empi e rei,
Tanto, che scoppia; & ha fatti suoi Dei
Non Giove, e Palla, ma Venere & Bacco.

Aspettando ragion mi struggo, e fiacco:
 Ma pur novo Soldan veggio per lei;
 Lo qual sarà, non già, quand' io vorrei,
 Sol una sede; e quella sia in Baldacco.

Gl' idoli suoi saranno in terra sparsi,
 E le torri superbe al ciel nemiche
 E suoi torrier di for, come dentr', arsi.

Anime belle, e di virtute amiche
 Terranno 'l mondo; e poi vedrem lui farsi
 Aureo tutto, e pien de l'opre antiche.

Fontana di dolore, albergo d' ira
 Scuola d'errori, e tempio d' heresia,
 Già Roma, hor Babylonia falsa e ria
 Per cui tanto si piagne; e si sospira.

O fucina d' inganni, o prigion d' ira,
 One 'l ben more, e 'l mal si nutre e cria;
 Di vivi inferno, un gran miracol fia,
 Se Christo teco al fine non s' adira.

Fondata in Casta & humil ponertate,
 Contra tuoi fondatore alzi le corna,
 Putta sfacciata, e dou' hai posto spene?

Ne gli adulteri tuoi, ne le malt nate
 Ricchezze tante: hor Constantin non torna,
 Ma tolga il mondo tristo, che 'l sostiene.

M. ROBERTVS HOLKOTH, Northamptonia in Anglia natus, Ordinis Prædicatorum, S. Theol. D. & Professor in Academia Oxoniensi, de moribus Sacerdotum sui temporis *Sermon. 183. in Librum Sapient. p. m. 604.* ita inter alia differit: Sacerdotes moderni sunt Angeli incubi per luxuriam. Incubi, vel Incubones, secundum Isidorum 8. Etym. Ca. ult. in fine, à Romanis dicuntur Fauni: sunt etiam, ut creditur, Demones, corpora assumentes, vel sibi iungentes, & sic Mulieribus se immiscentes. Et Demones incubi dicuntur nonnunquam generare gigantes: ita Sacerdotes per vehementiam voluptatis gignunt communiter pingues, grossos, & corpulentos. Hi possunt dici Sacerdotes Priapi, vel Beelphegor.

JOHANNES GERSON, ex Monacho Ordin. Cœlestinorum Theol. D. Ecclesiæ Cathedralis Parisiensis & Vniversitatis Cancellarius, titulo Doctoris Christianissimi celebratus, Oper. Tom. IV. in Dialog. Natura & Sophia

Sophia de Celibatu & Castitate Ecclesiasticorum, agnoscit, Concupinatum Presbyterorum ita generale & radicum esse malum, ut aboleri nequeat, & aut nullos Sacerdotes habendos, aut incontinentes tolerandos esse. Tandem verò de castitate eorum desperans, p. m. 38. a. concludit; quòd de duobus malis minus est incontinentes tolerare Sacerdotes, quàm nullos habere.

NICOLAVS DE CLEMANGIIS, Patria Catalaunensis, Archidiaconus Bajocensis, scripsit præclarum & lectu dignissimum *Tractatum de Corrupto Ecclesia Statu*, in quo Romanam Curiam ad vivum usque depingit. Inter alia Cap. 15. §. 2. p. m. 15. a. ait: Jam illud, obsecro, quale est, quod plerisque in Diocessibus Rectores Parochiarum, ex certo & conducto cum suis Prelatis pretio, passim & publice concubinas tenent? Et Cap. 16. §. 3. p. m. 16. a. De lucris, inquit, & doctrina quid loqui attinet, cùm omnes fere Presbyteros sine aliquo capiti aut rerum, aut vocabulorum more syllabatumq; vix legere videamus? Quem ergo fructum, quam exauditionem ex suis orationibus sive sibi, sive aliis impetrabunt, quibus barbarum est, quod orant? Quomodo per suas preces Dominum alienis propitiabunt, quem sibi ipsis sua ignorantia, & sua feduitate via per suum Ministerium insensum faciunt? Si quis hodie desidiosus est, si quis à labore abhorrens, si quis in otio luxuriari volens, ad Sacerdotium convolat, quo adeptio, statim se ceteris Sacerdotibus, voluptatum sectatoribus, adiungit, qui magis secundum Epicurum, quàm secundum Christum viventes, & cauponulas seduli frequentantes, potando, comessando, pransitando, convivando, cum tesseriis & pila ludendo, tempora tota consumunt. Crapulati verò & inebriati, pugnant, clamant, tumultuantur, nomen Dei & Sanctorum suorum pollutissimis labiis execrantur, sicq; tandem compositi, ex meretricum suarum complexibus ad Divinum Altare veniunt. Insuper Cap. 21. §. 1. p. m. 19. a. b. de Monachis & Monasteriis ita scribit: Quid commendabile de ipsis dicere possumus, qui quanto magis inter ceteros Ecclesia Filios ex votis sue Religionis perfecti esse debebant, tanto magis abstracti curâ secularium, quibus abrenunciaverunt, in sola celestium contemplatione suspensi, & quanto magis continentes, magis obedientes, minus vagabundi, & à Claustrorum septis rariùs egredientes in publicum, tanto ab his omnibus rebus licet eos videre magis alienos, magis vid. tenaces, magis avaros, magis seculari rei (versis retrorsum animis) immixtos. Magis insuper lubricos, indisciplinatos, dissolutos, inquietos, magis per loca publica & inhonesta (si modò fræna laxentur) discursantes, ita ut nihil illis aequè odiosum sit, quàm Cella & Claustrum, lectio & oratio, regula & Religio, quocir-

ca Monachi quidem sunt exteriori habitu, sed vitâ, sed operibus, sed internè Conscientia spurcitiâ à perfectione (quam habitus ille demonstrat) longissimè disjuncti. Denique Cap. 23. p. m. 22. a. Monialium impudicam vitam & conversationem hoc modo describit: *Restant nunc sola Moniales, ut nostram narrationem, quemadmodum polliciti sumus, à summo capite usque ad extrema vestigia, nullo prætermisso gradu deducamus. De his autem plura dicere (etsi plura, quæ dici possent, suppetebant) verecundia prohibet, ne non de cœtu Virginum, Deo dicatarum, sed magis de Lupanaribus, de dolis & procacia meretricum, de stupris & incestuosos operibus, dandum sermonem prolixè trahamus. Nam quid, obsecro, aliud sunt hoc tempore puellarum Monasteria, nisi quædam non dico Dei Sanctuaria, sed Veneris execranda prostibula? Sed lascivorum & impudicorum juvenum ad libidines explendas receptacula, ut idem hodie sit puellam velare, quod & publicè ad scortandum exponere. &c.*

PETRVS DE ALLIACO, Picardus, Philosophiæ & Theologiæ Doctor, Academiæ Parisiensis Cancellarius, Magnus Regiæ Domus Navarræ Magister, ac S. Capellæ Palatii Thesaurarius, Regis item Caroli Eleemosynarius Ann. 1390. ex Archidiacono, porro Cameracensi Episcopus Ancienensis, sive Vellavenensis, inde & Cameracensis, Ann. 1398. creatus tandemq; Cardinalis Ann. 1411. tit. S. Chrysogoni, in Libro de Reformatione Ecclesiæ, Cap. 4. lit. E. 2. ita inter alia scribit: *Item adhibenda esset correctio circa mores Ecclesiasticorum, qui jam nimis, prohi dolor! sunt corrupti irâ, gulâ, luxuriâ, pompâ, prodigalitate, otio, & alius generibus, quod cedit in grave Laicorum scandalum. Et maximè obviandum esset illi scandalosissima consuetudini, seu potius corruptelæ, quâ plures hodiè non verentur tenere etiam publicè Concubinas.*

THEODORICVS DE NIEM, Westphalus, Secretarius quondam Pontificius, deinde Episcopus Verdensis & Cameracensis, Nemor. Union. Tract. VI. qui inscribitur Labyrinthus, Cap. 34. proponit Bullam Gregorii XII. Papæ de Statu & conditionibus Religiosorum Ordinis S. Benedicti Terræ Frisiæ. In ea autem Papa vitam & mores dictorum Monachorum & Monialium, p. m. 374, 375. ita describit: *Sanè nuper ad nostrum pervenit auditum, quòd in partibus Frisia XXII. Monasteria Ordinis S. Benedicti Bremensis, Monasteriensis & Trajectensis Dioceseos consistunt, in quibus olim, vid. in primæva eorum fundatione, ac diu postea, tantummodò Moniales dicti Ordinis debebant; sed successu temporis contigit, quòd in eisdem etiam mares eiusdem professionis in magno numero qualitercunque cum Monialibus dictorum Monasteriorum, qui fuerunt pro tempore, degerent,*
prohi

prout degunt ad praesens, ita quod illorum Monasteriorum undecim per Abbates, & duo per Priores, & novem per Papatum (fortè, per Patres) hodie gubernantur: in quibus penè omnis Religio & observantia dicti Ordinis, ac Dei timor abscessit, libido & corruptio Carnis inter ipsos mares & Moniales, nec non alia multa mala, excessus & vitia, quae pudor est effari, per singula succreverunt, ac de die in diem magis pullulant, & vigent in ipsis. Nempe in Monasteriis huiusmodi, Monachi, & Conversi eorundem Monasteriorum, nec non praedicta Moniales insimul habitant, & quandoque ad aliqua huiusmodi Monasteriorum suorum regiminibus Pralatorum destituta, loco illorum defunctorum Pralatorum nonnulli de Statu & Vita seculari, quique in seculo existentes, etiam luxuriose vixerunt, saepius assumuntur, in regularibus institutis dicti Ordinis penitus non instructi, nec non de regiminibus Monasteriorum praedictorum praeter auctoritatem & consensum Sedis Apostolica se intromittunt, in eisdem Monasteriis Pralationis nomen sibi temerè usurpando, ipsique de statu & vita secularibus assumpti quandoque Concubinas, seu Focarias eorum, quas existentes, ut praefertur, in seculo, tenuerunt, etiam cum pueris, quos ex eisdem focariis procrearunt, secum ad praedicta Monasteria, ad quae recepti fuerunt, ducunt, illos tenendo & fovendo publice in eisdem, prout fecerunt prius, dum in ipso seculo morarentur, nec emendati de tali scelere, etiam Missas, & alia Divina Officia celebrare non verentur: ipsaeque Moniales pro earum libitu Voluntatis saepè, imò saepius praedicta Monasteria exeunt, Convivia secularia, atque notos & amicos earum frequentando, & iterum redeunt ad eadem, quia ipsae Moniales sub clausura perpetua & debita non existunt, & quod quidem etiam detestandum est, potissimè messis tempore cum dictis conversis ad colligendum frumenta & foenum extra eadem Monasteria transeunt, & durante messe, huiusmodi in campis, pratis & pascuis multos dies inutiliter ac inhonestè consumunt. Fornicantur etiam quamplures huiusmodi Monialium cum eisdem suis Prelatis, ac Monachis, & Conversis, & in iisdem Monasteriis plures parturiunt Filios & Filias, quos ab eisdem Prelatis, Monachis & Conversis fornicariè, seu ex incestuoso coitu, conceperunt. Filios autem in Monachos, & Filias, taliter conceptas, quandoque in Moniales dictorum Monasteriorum recipi faciunt & procurant: & quod miserandum est, nonnulla ex huiusmodi Monialibus, materna pietatis oblita, ac mala malis accumulando, aliquos fetus eorum mortificant, & infantes, in lucem editos, trucidant, sequè habent saevissimè circa illos, etiam Dei timore secluso. Unde si tales Moniales, quae talia perpetrant, essent persona seculares, ipsae pro tam inhumanis sceleribus eorum, iuxta leges seculi, morte saevissimè damnarentur, &c.

M

Auctor

Auctor REFORMATORII VITÆ, MORVMQVE ET HONESTATIS CLERICORVM, Basil. Ann. 1444. impressi. *Tract. 1. Part. 2. Cap. 11. l. f. 4, 5.* luxuriosam, crapulosam & vanam vitam multorum Sacerdotum, quorū actus Ecclesiastici infructuosi & nocivi sint, recitans, ita disserit: *De debili igitur Statu Clericali audiatur, quod dicitur in Tractatu, qui intitulatur Lavacrum conscientie Sacerdotum, Capitulo de luxuria, & aliis vitiis Sacerdotum. Et sumitur ex libro Apum. Cum Sacerdotes dies consumant in conviviiis, ludis, & venereis, cum dolidis suis: verba procacia loquendo, bibendo, ridendo, &c. Diabolo instigante (secundum quod scriptum est) Vinum & Mulieres appostulare faciunt etiam sapientes. Hinc ipsi clamant, afferatur vinum optimum, quia absque Venere & mero ritē letabitur nemo. Vulgariter: On schon Grouen vnd guten Bin mag ny: man frolich syn. Talibus & aliis mendaciis, scurrilitatibus, cachinationibus, verbis luxuriosis & potationibus inservientes, hominibus, cum quibus converstantur, malum præbent exemplum, & inficiunt præcipuē iuvenes masculos, & femellas secūm habitantes. Et sic totam diem consumunt, & forsitan noctis magnam partem. Et sequenti die nondum benè ab helterna crapula evaporati, intrantes Ecclesiam, non causā devotionis, sed timore magis coacti sui Superioris, aut questus favore, non Dei amore, celebrare Missas non formidant, quærentes Confessorem, non Virum iustum, literatum & timoratum, sed quilibet Convivium suum, in vita & conversatione sibi similem. Absolve me, inquit, & ego absolvam te, ait latro ad latronem, &c. Et *Tract. 2. de signis ruinae Ecclesie, Part. 2. Signo 9. lit. h. 3, 4.* queritur, quod Clerici sint scurriles, & verbis turpibus pleni: quod hodiè plura Monialium claustra facta sint quasi prostibula meretricum: denique, quod Sacerdotes in consuetudinem duxerint, sub prætextu ancillarum habere Concubinas.*

Auctor Libelli, qui appellatur STELLA CLERICORVM, graviter quoque increpat Vitam impudicam Sacerdotum, *lit. A. f. a* jens: *Quid ergo dicendum est de Sacerdotibus, manifestè cohabitantibus cum mulieribus, vel adulteris, vel fornicantibus, vel proprias oves violantibus, vel ebriosis & lasciviis, & secularibus pluribus negotiis & vanitatibus implicatis. Commitemus enim Conscientiis Episcoporum, & eorum Prælati, Hiero. Alieni erroris non est nostrum reddere rationem, sed Prælatorum. Bernh. Integritatis tua sis diligens explorator, non aliena. Quid ergo de illis indicandum est, qui sponsam Christi violant. Hieron. Sicut scelestus est, Sacro-Sanctam Ecclesiam temerariè destruere, quàm domum plebejam: ita scelestus est, Sponsam Christi violare, quàm Sponsam proximi. Glossa super Leviticum. Cum*
Dia.

Diabolus super omni peccato gaudet, maximè congauget fornicationi, & maximè in Sacerdotibus & Religiosis, qui sunt Ministri Altaris. Hieron. Acerbiora gehenna tormenta sunt, quibus fornicatores & adulteri debentur. Idem. Quid tibi cum mulieribus, tu Sacerdos, qui ad Altare Dei famularis, & in cuius loco stas. Dic Sacerdos, qui eundem labiis oscularis Filium Virginis, quibus osculatus es Filiam Veneris. O Iuda, osculo tradis Filium Hominis. Bernh. O Sacerdos, corpus tuum efficitur quotidie sepulchrum Christi. Quomodo ex ore tuo egreditur falsitas, per quod ingreditur tanta veritas, scil. ipse Christus? Quomodo oculi tui aspiciunt vanitatem, qui inspiciunt tantam veritatem? Quare manus tua extenduntur ad illicita, qua tractant tenentem omnia? Quare te ingurgitas ebrietate, qui plenus esse deberes Dei bonitate? August. Si Sacerdos sit vas incontinentia, & libidinis, iuxta Filium Virginis in Altari statuet Idololum Veneris: & cum ore polluto profert verba canonis, os ejus amaritudine & dolo plenum est, quamvis oret cum labiis, tamen in faciem expuit Christi, & cum præsumat sumere Corpus Dominicum in os ejus pollutum, levius esset ei, quàm projiceret ipsum in lutum. Bernh. Verè Sacerdotes, qui in carne ambulant, Deo placere non possunt, qui placere meretrici cupiunt & præsument. Idem. Turpissimum est, manus Deo dedicatas, & sacro Crismate consecratas, pudendis mulierum ingerere, & post hoc Sacrosanctum Corpus Dominicum tangere. Canon. Nullus præsumat audire Missam à Presbytero, quem pro certo noverit habere Concubinam, D. 32. C. Nullus, &c.

HERMANNVS RYD DE REEN scripsit Tractatum de vita & honestate Clericorum, qui reperitur in Wolfgangi Wissenburgii, Theologi Basilienfis, Antilogia Papa, p. 606. & seqq. In eo verò Auctor accuratè & graviter describit mores Clericorum, tum quales esse deberent, tum quales jam, proh dolor! sint. Ac sanè valdè prolixè & acerbè tum vitæ eorum turpitudinem, tum & Officij summam neglectiorem infestat & accusat. Inter alia Cap. I. p. 627, 628. ita inquit: Antiquitus, ut ubique legitur, mali Clerici & Sacerdotes fuerunt hypocrita: quod est dicere, simulatus, in veritate non existens: quibus valdè erat infestus Salvator, ut patet in Evangelio, cum sæpè eos redarguit, contra eos predicavit, & etiam quodammodo imprecatus est, cum dixit: Va vobis hypocrita, &c. Moderni autem Clerici peiores sunt illis hypocritis, qui licet mali sunt, & pessimi prævaricatores pro maiori parte, non tamen talia in occulto, hominibus nescientibus, ut hypocrite, fecerunt. Utinam foret ita bonum, ut iusti coram Homini-
bus apparerent, ne Homines in eis scandalizarentur. Sed aliter est nego-

nium: quoniam minus verecundantur Laicis, gloriantes de malitia eorum, & male actis. Quot publicos fornicatus, siue fornicarios videmus? imò, quod pejus est, tales & huiusmodi sic vivere permittuntur publicè ab eorum Prælati, solum quod omni anno porrigant certam quotam pecuniarum Officialibus eorum. Quid fœdus posset audiri: taceo, tunc videri? Neque hoc celari potest, cum publicum est, & omnibus constat. Et Cap. 7. p. m. 677, 678. Jam ingerunt se ad Sacerdotium, inquit, Homines seipos amantes, cupidi, elati, superbi, avari, ambitiosi, blasphemæ, incontinentes, protervi, tumidi, arrogantes, peritæ, voluptatum amatores, amorem Mundi & Carnis plus & magis habentes, quam Dei benedicti in secula: habentes quidem speciem pietatis, virtutem verò eius abnegantes. Ex his sunt, qui penetrant domos, & captivas ducunt mulierculas, oneratas peccatis, quæ ducuntur desideriis. Quemadmodum autem Iannes & Iambres restiterunt Moysi, sic & hi resistunt veritati, homines corrupti mente, reprobi circa fidem: sed ultra non proficient, insipientia eorum manifesta est omnibus, 2. Tim. 3. Nam iam Sacerdotes & Clerici omnem Deum tunc postponentes, ut mimi aut scurrones vivant, & scurrilia loquuntur: ea quæ increpant vitia loquuntur, & a se removeri non sinunt. Concubinas in pluribus locis non verentur palam secum forvere in domibus, ut spurcitiam seminent, ne fructus eorum marcescant, &c. Denique Cap. eod. p. 680. Admittuntur ad Sacros Ordines in scia vitæ & ætatis: aut in omnibus his omnino non pro-
 vecti, sed inscii, & inhabiles, ut de cæteris taceam, quod nec verba Canonis intelligant, nec quæ sunt verba consecrationis sciunt. Ita etiam ordinantur in vita perversi, quod non solum antè & post, sed etiam eodem die, quo ordinantur, ludere, inebriari, fornicari, jurare, maledicere, & breviter omnem turpitudinem exercere non verentur.

In LIBELLO DE VISIONE VGVETINI MONACHI, qui extat in Libro trium Virorum, & trium spiritualium Virginum, impressio Parisiis An. 1513. p. 17. b. sequens visio proponitur: His igitur dictis: assumpsit cum idem Angelus, & duxit per viam amenitatis immensa præclaram, in qua dum pergerent, ostendit ei montes vasta altitudinis, & incredibilis pulchritudinis: qui quasi essent marmorei, videbantur, quos circuibat maximus fluvius igneus: in quo innumerabilis multitudo damnatorum penaliter inclusa tenebatur, quorum multos se agnovisse dicebat, & in cæteris locis innumeris tormentis diversi generis cruciatus se aspexisse: in quibus plurimos tam minoris, quam majoris ordinis Sacerdotii stantes, dorso stipitibus inherentes, in igne strictè loris ligatos viderat. Ipsas quoque feminas ab eis supratas: con-
 simili modo constrictas ante eos in eodem igne usque ad loca genitalium diver-
 fas.

fat. Dictumq; est ei ab Angelo, quòd sine intermissione, uno die tantum intermisso, die tertio, in locis genitalibus magis caderentur: plures eorum sua agnitioni notos dicebat. Sacerdotum (inquit Angelus) maxima pars mundanis lucris inhiando, & palatinis curis interveniendo, cultu vestium & pompâ ferculorum se extollendo, questum putantes esse pietatem, animabus lucrandis non invigilant: delicias affluentes in scorta proruunt, & ita evenit, ut nec sibi, nec aliis intercessores esse possint.

JOHANNES JOVIANVS PONTANVS, Alphonsti junioris Regis Neapolitani, Præceptor, & Epistolarum Magister, Philosophus, Orator & Poëta insignis, præfato Regi tam gratus fuit, ut in Prætorio prope Neapolim magnificè structo statuam ei ex ære posuerit. Scripsit autem Opera multa, in quatuor Tomos digesta, & Basileæ An. 1556. impressa. Inter alia Tom. II. in Dialogo, Charon, statim ab init. p. 1184. & seqq. scitè exprimit intemperantem Cardinalium Ecclesiæ Romanæ aliorumque Ecclesiasticorum Pontificiorum libidinem, ajens; *Ascendite infelices umbra. Quid misera ante diem fletis? quasi parum sit tui dolere, cum malum venerit. Tu verò tam culta & procax umbra quam es? Umbra: Cypria meretrix. Charon: Vbi gentium questum fecisti? Vmb. Romæ. Char. Quis iste comes? Vm. Sacerdos Cardinalis, qui me amavit. Char. Miror, quomodo senem puella, meretriculam Sacerdos in delitiis habuerit. Vm. Mea illum forma, illius me aurum cepit. Char. Plus igitur apud eum forma, quam religio: apud te precium, quam aut senectus, aut illius os valuit, Vm. Aurum mihi suavissimum fuit, quo ille & oris deformitatem & senectutem sepius redemit suam. Ad hac quanquam senex, salacissimus tamen, utinamq; sola illi fuisset satis. Char. Mirum homo tam senex, quòd tam esset libidosus? Vm. Ego ubi primum ad eum sum arcessita, putavi me cum adolescentulo coitutam. At ubi aetatem vidi, & os distortum, ceppi queri, meq; deceptam esse ab lenone, inclamitare. Tum ille: Ne, inquit, querere animata. Nam cuius nunc tortum os fugis, haud multo post rectum nervum experire, quod fuit. Nihil enim illo lentius passa sum unquam. Char. Ite infelices in ignem coitura, avumq; illuc miserrimum actura. Quis tu cellularis? Vm. Frater. Char. Ordo qui? Vm. Non semel ex ordine in ordinem transi. Char. Quæ causa? Vm. Facilius ut deciperem. Die mulieres audiebam peccata confitentes, noctu græbar in ganeis. Char. Undè tibi suppetebat ad id pecunia? Vm. E fraude & furto, decipiebam mulierculas, surripiebam sacra. Char. Et fraudem & sacrilegium flammis lues. At tu tam nitidâ cute, atque anatino gressu, quemnam profiteris? Vm. Episcopus*

pum. Charon. Mirum, quid tam sis ventricosus? Vm. Minimè mirum, quippe cum huic soli studuerim, in eumq; congererem omnem Ecclesie censuram mea. Quin etiam fœneravi. Char. Satis igitur tibi non erat, quod ex Ecclesia quotannis rediret? Vm. Illud ventri satis erat, at fœnus serviebat peni, complures enim concubinas alebam, & corrumpebam libenter auro maritas mulieres. Char. Infelix, cui tantus sit venter ferendus pedibus adeo imbecillis. Infelicior, cui animus oneri, at venter peniq; Dii fuerint. Infelicissimus, qui te ipsum cum minimè noveris, Deum, cui ministrabas, multo minùs cognoscere potueris. Abi igitur infelicissime. Sera enim pœnitentia est tua. Tu verò quam demissâ facie atque ore tam pudenti? Vmb. Infelix puella. Char. Quae tam acerbi luctus est causa? Vm. Utinam carerem memoriâ! Char. Noli, amabo, spem ponere. Nam si coacta quippiam peccasti, leviore pœnâ afficere. Vm. Miseram me, decepta fui. Char. Quid nam per fraudem amisisti? Vm. Virginitatem infelix. Char. Quis te decepit? Vm. Senex Sacerdos. Char. Arte quâ? Vm. Adibam sapè Tempia, Deum orans, ut nuptiae faciles, vir mihi foret è sententia. Ibi tum Antistes me collaudare, spem bonam polliceri, seq; mihi facilem offerre. Igitur ubi sapius me consistentem audit, & simplicitatem agnoscit meam: Desine, inquit, filiola Varum à Deo petere, qui te innuptam esse iubeat. Tum ego: quia & tu id Pater mones, & velle Deum dicis, Deo virginitatem meam do, dedicoq;. Tum ille me collaudatâ, quod Deo dedisti Filia, id alicui necesse est Ecclesiae ut dices. Tum ego, cui nam Pater Ecclesiae prius eam dicem, quam tua. Atqui, inquit ille, quoniam oblatiuncula istius Ecclesiae, mea nomine capi à me possessionem oportet, quò Deo sit acceptior, abi filiola, mane ad me reditura. Etenim nocte hac Deum orabo, ut ratam istam, rectamq; velit esse dicationem, Tu postquam laveris, novo induta supparo ad me redi. Nihil enim nisi mundum fas est nos attrectare, hocq; inprimis effice, sola, ac sine teste ut venias. In iis enim, quae Deus manu capit, nulli adhibendi sunt testes. Mane itaque ad eum ubi venit, tum ille in cellam induxit, in qua summi Dei posita esset statua, quam circa magna cereorum vis erat accensa. Vbi ambo oravimus, filiola, inquit, & tunnicam & supparum exue. Deus enim & celestes omnes nudi cum sint, nuda sibi offerri volunt. Vbi ego nuda astitisset, tum ille papillas has pertractans, ha, inquit, Ecclesiae meae sunt. Tum mentum manu demulcens, & hoc Ecclesiae est mea. Hinc genas summis delibans digitis, filia, inquit, oris possessio non nisi ore capiunda est meq; ter osculatus cum fuisset, & labia hac mea sunt Ecclesiae: sic peccus, sic ventrem Ecclesiae sua esse cum dixisset, ut jacerem insit. Jacui infelix, tum ille genu innixus femoraq; contrectans, Deus, ait, qui tumidula hac femora,

femora castigatulumq; ventrem, cum brachiolos his teretibus tam venuste molliorq; formasti, aspice virgunculam tuam, & istâ possessione latare. Ter hæc cecinit, ubi, ut omnia transigeret, id respexit, quo mulieres sumus, & illud, inquit, filia manu capiendum est. Verum ut eris capta est ore possessio, sic tui quoque illius meo est hoc capienda, utinamq; tunc expirasset misera, Char. Quomodo deceptam te postea sensisti? Vm. Dum ille studiosius fundum colit, suum, gravida facta sum, tandemq; è partu mortua.

FELIX MALLEOLVS, sive Hemmerlin, Decretorum Doctor, Cantorq; Tigurinus, varia, & teste Balthasaro Werlino, Colmariensis, in *Addit. ad Trithem. de Scriptor. Eccl. p. m. 449.* doctis non indigna in lucem emisit Opuscula. In specie in *Tract. de Emptione & Vendit.* postquam pluribus de Sacerdotibus Concubinariis egisset, tandem §. 10. p. m. 259. a. narrat, tempore Concilii Basiliensis quendam apostatam religiosum in habitu Clericali contra Concubenarios auctoritates collegisse, & in *Diocesi Brixienti*, & præsertim circa fluvium *Artasim* contra Clerum publicè prædicasse, & rusticos contra suos Curatos concubenarios taliter concitasse, quod nisi nobiles, & consequenter Episcopus se interposuisset, rustici Clerum exterminassent. Sed istum apostatam habitu mutato tanquam medicum venisse ad *Thuregum*: & consequenter Concilio Basiliensi præsentatum, & miserabiliter, prout meruerit, tractatum, & in *Ordinem suum*, vid: *Guilielmi*, demum reintrosum. Et in *Tract. de Matrimonio*, §. 7. p. m. 187. b. ait: Nec est rarum in *Diocesi Constantiensi*, & ceteris vicinis, Mulierum & Clericorum cohabitationis Concubinatus contubernium. Ex ejusdem *Registr. querel. p. 65.* Cl. Hottingerus p. m. *Histor. Eccl. Tom. VIII. p. 1361.* & seqq. multa hanc in rem notat digna profert, & in specie cujusdam Episcopi meminit, qui Sacerdotibus Concubinas permiserit, certâ ab illis summâ pecuniæ exactâ.

BAPTISTA, vel, ut *Johanni Trithemio*, Abbati *Spanheimensi*, *Lib. de Scriptor. Eccl. p. m. 356.* & *Joh. Gottfrido Oleario*, in *Abac. Patr. p. 68.* placet, BARTHOLOMÆVS PLATINA, Patriâ *Cremonensis*, Apostolicus quondam Abbreviator, Vir, juxta *Trithemium l. c.* undecunque doctissimus, Philosophus & Rhetor celeberrimus, ingenio subtilis & vehementis, eloquio disertus, & mulcens, animo constans & validus, etsi in *Historia Pontificum Romanorum*, quam, ut ipsemet in *Proœm.* testatur, jussu *Sixti IV.* Pontificis conscripsit, turpiter & impudenter Papæ adulatus sit, tamen, ut rectè monet Auctor *Catalogi testium veritatis Tom. II. p. 882.* nimiam ipsorum turpitudine ac malitiâ coactus, nonnunquam etiam subindicat *Babylonicæ Meretricis nefanda scelera.* Memoratu dignum, quod

quod in *Vita Marcellini*, p. m. 35. ait: Sed quid futurum nostrâ atate ar-
bitramur? quâ vitia nostra eò crevere, ut vix apud Deum misericordia locum
nobis reliquerint. Quanta sit avaritia Sacerdotum, & eorum maximè, qui
rerum potiuntur, quanta libido undique conquisita, quanta ambitio & pompa,
quanta superbia & desidia, quanta ignoratio tum sui ipsius, tum doctrina Chri-
stiana, quam parva Religio, & simulata potius, quam vera, quam corrupti mo-
res, vel in profanis etiam Hominibus, (quos seculares vocant) detestandi,
non attinet dicere, cum ipsi ita apertè & palàm peccent, ac si inde laudem qua-
rerent.

JODOCVS CLICHTOVEVS, Carnotensis, Canonicus Neopor-
tuensis, in *Sermone habito in Capitulo generali Ordinis Cluniacensis*, citante
Johanne Wolfio, IC. *Lect. Memorab. & Recond. Tom. II. Centenario XVI.*
ad Ann. 1530. p. m. 313. inter alia in hanc querelam de Monachis erum-
pit: Vbi, quæso, nunc stupra, adulteria & fornicationes vehementius graf-
lantur, quam inter deformatos Monachos? qui patrimonium pauperum, san-
guine Jesu Christi comparatum, in crapulam, ludos inconcessos, otium, & ne-
fandam libidinem, gulâ & otio enutritam, profundunt, dissipant, distrabunt.

DESIDERIVS ERASMVVS ROTERODAMVS, *Operum Tom. III. Epistol. Lib. 22. p. 855, 856.* in Monachos sui temporis ita invehitur:
Monachis quis nescit deberi plurimum honoris? Sed da verè Monachos, non
deerit hono-? Verùm ubi sunt isti, aut quid habent præter vestem & rasuram?
Excipio perpaucos. Nam nullos dicere Religio est. Obsecro te, Vir pietatis
amator, obambula per tuæ Regionis Monasteria, & vide, quantulum illis
inventurus sis veræ Christianæ pietatis, quantulum sacra eruditionis, quantu-
lum vigoris spiritualis, præsertim apud eos, qui se vocant mendicantes. Apud
nos vero tyrannidem etiam mirificam obtinent. Etiam atque etiam mihi te-
standum est, hæc non dici in Ordinis cuiusquam contumeliam, sed in eos, qui
de suis Ordinibus pessimè merentur. Perficiunt, quas ob causas sint in vitiis
pluribus, non tamen ea corrigunt, sed improbitate, violentiâ & conspiratione
contendunt vincere. Utinam tibi tantum esset otii, ut ea legeres, quibus re-
spondimus Beddæ, & Monachis Hispaniensibus. Videres, ob quàm frivolas
nugas quantos excitarent tumultus. Nec quicquam illos pudet incitiae, va-
nitatis, calumnia, malitia. Ita conspirarunt, clamemus omnes apud populum,
quicquid in sceleratissimum Hominem dici potest, ne fileamus in conviviis, in
secretis confessionibus, in arcanis colloquiis, apud amicos, summos & infimos,
præsertim idiotas, qui libros Erasmi non possunt legere. Illud in primis cavea-
mus, ne quid illius vertatur in linguam popularem, nam ea res ilicò proderet
nostra

nostra mendacia. Ita nimirum vicemus. Quid istis animis malitiosus? Et hac est Monachorum pietas. Augustinus dicit, nusquam rectius urvi, quam in Monasteriis, nusquam periculosius errari, Et tamen loquitur de his, qui nullis astricti votis, duntaxat perpetuis, simul vivebant. Quid nunc diceret, si videret multa Monasteria, quae nihil differunt à publicis lupanariibus? Quid de Monacharum multis Collegiis, in quibus nihil minus reperias, quam castitatem? De nostratibus Monasteriis loquor. Et in his, quae commendantur observantiae nomine, Deum immortalem! quam rari sunt, in quibus animadvertis sinceritatem Christiani pectoris? Et tamen adificamus quotidie nova Monasteria. Et Operum Tom. IX. Supputat. Error. Bedde ex Paraphr. in Matth. p. 484. inquit: Quid autem mirum, si etate Augustini dicta sunt aliquot Virgines sanctimoniales nupsisse, quum hoc seculo tot dicantur esse Monasteria, quae nihil aliud sunt, quam publica lupanaria, plura privata, tum in his ipsis, quae maximè probata disciplina sunt, multò plures sint, quae velum habent, quam quae virginitatem. Quod equidem dolens refero, atque utinam salò! Et Tom. eod. in Ep. Apol. ad Christophor. Episcopum Basil. p. 985. Quot examina Sacerdotum alunt Monasteria, quot Collegia? Ac preter hos etiam innumerabilis est ubique Sacerdotum multitudo. Et inter hos, quanta raritas eorum, qui castè vivunt? De his loquor, qui domi palam alunt Concubinas Vxorum loco. Nec enim attingo nunc secretiorum libidinum mysteria. Tanium ea loquor, quae vulgo quoque notissima sunt.

JOHANNES, Episcopus Chiemensis, Archiepiscopi Salisburgenfis Suffraganeus, in Libro, quem inscribit Onus Ecclesiae, Colonia Ann. 1531. impresso, ex Revelationibus, Catharina Senensi & Brigitta factis, de Vita impudica Clericorū Pontificiorum plurima in medium producit. Cap. 21. §. 6. p. 39. b. scribit: Nihil denique ita provocat Deum ad iram, Et Homines ad peccandum sicut lascivia Prelatorum, in quibus hodie verificatur illud Propheticum: (Ez. 8. 12.) Vides, quae Seniores domus Israel faciunt in tenebris, unusquisque in abscondito cubilis sui, dicunt enim: Non videt Dominus nos. Et infra: (v. 14. 17) In domo Domini mulieres sedebant, plangentes Adonidem (qui fuit Amasius Veneris) Seniores, replentes terram iniquitate, conversi sunt ad irritandum me, dicit Dominus, Et, ecce, applicant ramum ad nares. Et §. 8. p. 40. a. Christus in super ad Birgittam inquit: Tria facinora exercent Ecclesia provisorum: In carne vitam meretricalem habent. Secundo sunt insatiabiles, similes voragini maris, ad cupiditatem pecunia. Tertiò bona irrationabiliter Et prodigaliter, sicut torrens in impetu suo aquam fundens, pro superbia largiuntur. Quorum horribilia peccata in Calum ascendunt ante conspectum Dei contra orationem

meam, sicut terra nubes contra claritatem aëris. Item §. 10. p. 40. b. Ecce quanteis temporalium vanitatibus modo Prælati & Sacerdotes laborant, navant super vacuitatibus, in comestationibus, cubilibus & impudiciis, in contentione & emulatione ambulant. Insuper C. 22. §. 12. p. 43. a. Sunt nonnulla Monialium Monasteria, è quibus professas, juxta regulæ tenorem nunquam exire, vel quempiam introire decet, adeò propatula, ut ipsa loca Veneris prostibulo sint similiora, quàm Dei Sacratio: hinc procacitas, stuprum, incestus mulierum sacratarum: hinc quoque verenda scandala & offendicula oriuntur quamplurima. Porro Cap. 23. §. 8. p. 44. a. Caterùm Sacerdotes frequenter fornicationibus coinquinantur, maxime curati sordescunt in Concubinariis adeò manifestò, quòd nulla tergiversatione celari possit. Et quamvis ipsi Concubinarij sint ab Officio suspensi, tamen à celebratione Missarum, alijsve actibus Ecclesiasticis nequaquam abstinere, quin Divinis se continuo immisceant, ob hos irregularem incurrentes. Denique Cap. eod. §. 14. p. 45. v. Rursum in Birgiita. Sacerdotes me negligunt, & diligunt alium Deum, sc. vitulum aureum, per affectum Mundi, qui est, dulcis per voluptatem, & ardet in eis per affectionem Mundi, sunt feri quasi lupi rapaces: sunt instabiles quasi lapis in muro infirmo: sunt in tenebris quasi fures: sunt timidi milites ad pugnandum pro honore Dei: stant quasi asinus, qui inclinat caput ad terram: sunt impudici quasi meretrices: sunt pice maculati, quia ad se accedentes commaculant, & adeò abominabiles sunt, ut omnis exercitus Cali eos abominetur, &c.

JOHANNES PETRVS CARAFFA, Neapolitanus, Cardinalis olim Theatinus, post Pontifex Romanus electus, & Paulus IV. vocatus, reliquique Cardinales & Prælati, à Paulo III. ad Consilium de emendanda Ecclesia adornandum designati, in Consilio isto p. m. 20. ita scribunt: Abusus alius turbat Christianum populum in Monialibus, quæ sunt sub cura Fratrum Conventualium, ubi in plerisque Monasteriis sunt publica Sacrilegia, cum maximo omnium scandalo. Et p. m. 26. In hac etiam Urbe Meretrices ut matrona incedunt per Urbem, sex mulæ vehuntur, quas affectantur de media die Nobiles familiares Cardin. Clericis. Nulla in Urbe vidimus hanc corruptionem, præterquam in hac omnium Exemplari. Habitant etiam insignes ades. Corrigendum etiam hic turpis abusus.

E' BREVIARIO COMPERTORVM in Monasteriis, Conventibus, Collegiis, &c. ex Regestis Anglicis. Iohannes Wolfius, Lection. Memorabil. Tom. II. ad Ann. 1538. p. m. 424, 425. ostendit, Angliam Regem Henricum VIII. Cuculligerorum Cœnobija, & Sacrificorum Collegia per Venerabiles Legum Doctores, Thomam Laum, Ricardum Laytonum, Tho-

man Bedilum, Archidiaconum *Cornubiensem*, *Thomam Battheletum*, Notarium publicum, & alios, visitari in suo Regno curasse, ante extremam eorum dissolutionem, quæ fiebat anno à Christi nativitate 1338. in quibus tanto numero reperti sint Scortatores, cinædi, ganeones, pædico- nes, puerarii, pæderastæ, Sodomitæ, Ganymedes, vocarii tamen ac cœ- libes omnes, ut in unoquoque eorum credideris novam adesse Go- morrham. In dicto autem *Breviario Compertorum* recenferi ait: Quod in Monasterio *Bellenfi*, quod alio nomine *Batell* vocetur, *Licefrienfis* Diocesis, hi fuerint Sodomitæ in ipsa Visitatione reperti: *Ioannes Ab- bas*, *Sicardus Salchurst*, *Thomas Cuthbert*, *Guilhelmus Marche*, *Iohannes Ha- stinge*, *Gregorius Champion*, *Clemens Westfelde*, *Iohannes Crosse*, *Thomas Crambroke*, *Thomas Basyll*, *Iohannes Hamfelde*, *Iohannes Hietom*, *Clemens Grigge*, *Ricardus Touye*, & *Iohannes Austyn*. Incontinentes, *Thomas Ly- vet*, cum una maritata, & alia soluta: *Thomas Crambroke*, cum eisdem ac pluribus, & cætera casta Papæ Religio. In Ecclesia Christi *Canu- arie*, inter Monachos etiam *Benedictinos*, hos quoque repertos fuisse So- domitas: *Ricardum Godmersham*, *Guilhelmum Lichefelde*, *Christophorum Lamys*, *Iohannem Goldmylton*, *Nicolaum Clement*, *Guilhelmum Canuiston*, *Iohannem Ambrose*, *Thomam Farlegli*, & *Thomam Morton*. Incontinentes, prædictum *Christophorum Lamys*, cum tribus conjugatis, & *Nicolaum Clement*, cum una soluta. In Monasterio *S. Augustini* (Anglorum A- postoli) ejusdem Urbis & Ordinis incontinentes inventos fuisse: *Iohannem Abbatem* cum una tantum: *Iohannem Langdon* cum duabus: *Iohannem Langport* cum una: *Ricardum Compton* cum una: *Guilhelmum Reynesforth* cum una: *Guilhelmum Godmerston* cum duabus: *Davidem Frankes* cum una: *Robertum Saltunode* cum una: *Laurentium Goldston* cum una: *Guilhelmum Mylton* cum una: *Iohannem Schreunesbery* cum u- na: & *Thomam Barham*, Sodomitam. In *Bathonienfi* Monasterio inter alios plures, *Ricardum Lyncombe* septem meretrices habuisse, quatuor solutas, & tres conjugatas, fuisseque Sodomitam: *Guilhelmum Beuns- hon* undecim scorta quoque habuisse, præter Sodomismi varium ge- nus. In *Monkenfarlegenfi* Cœnobio, *Sarisburyensis* Diocesis, *Ludovicum*, Priorem, novem habuisse meretrices, & Conventum adhuc plures. *Ricardum* Priorem de *Mayden Bradley*, quinque Meretrices, & sex spu- rios habuisse: *Guilhelmum*, Abbatem *Bristolensem*, quatuor meretrices habuisse, tres solutas, & unam conjugatam. *Thomam*, Abbatem *Abin- donensem*, præter Sororem naturalem, ex qua duas procreaverit sobo- les,

les tres alias meretrices habuisse, & hunc patrem multorum Sodomit-
tarum fuisse. In Cœnobio de *Schnlbrede*, *Licestrien*sis Diœcesis, *Georgium*
Walden, Priorem, septem meretrices habuisse, *Iohannem Standney* septem
Nicol. Duke quinque, *Henr. Seluode* duas, præter reliquos & reliquas.
Iohannem Blanke, Priorem de *Bermondsey*, viginti. In Castro *Windeſora*
Henricum Woduarde plures meretrices habuisse: *Nicolaum Vubyden*
quatuor, *Georgium Vuhitethorne* quinque, *Nicolaum Spoke* quin-
que, *Robertum Huue* quinque, *Simonem Todde* unam, *Nicolaum*
Walker duas, *Guilielmum Vuase* unam, *Robertum Dauryson* sex, *Petrum*
Bough multas, & alios alias. In Ecclesia Cathedrali *Licestria*, *Iohan-*
nem Champion, Præbendarium de *Waltam*, duas meretrices habuisse:
Guilhelmum Crosse maritatam unam: *Thomam Parcker* duas solutas: *Ri-*
cardum Buffelde solutam unam, de qua suscitaverit sobolem: *Bartholo-*
maum Cokisley solutam unam: *Robertum Hunt* plures: *Thomam Goffe*
duas conjugatas: *Iohannem Hylle* tredecim meretrices: *Robertum More*
plures: *Rogerum Barham* plures: *Iohannem Bedfelde* plures, & alios
alias: inter quos etiam præfati *Rogerus Barham* & *Iohannes Champion*
reperiti sint Sodomitæ. E quibus patet, aptissimè vulgatum hoc disti-
chon Religiosis istis Hominibus convenire:

Non malè sunt Monachis grata induta nomina Patrum:
Cum numerent natos heu & ubique suos.

BAPTISTA MANTVANVS, cognomento *Spagnolus*, Ordinis
Fratrum B. Mariæ semper Virginis de Monte Carmeli, *Latina Lingua*
deus, & *Græca clarus Interpres*, prout appellatur à Gesnero in *Biblio-*
theca p. m. 128. metro & prosâ scripsit multa egregia Volumina. Inter
alia *Lib. 3. de Calam. Temp.* p. m. 61. b. de libidine & Simonia Curia
Romanæ ita differit:

Sanctus ager scurris: venerabilis ara cinædis
Servit: honoranda divum Ganymedibus ades.
Quid miramur opes, recidi: vaq, surgere tecta?
Turis odorati globulos & cinnama vendit
Mollis Arabs: Tyrii vestes, & muricis imbrem:
Indus ebur: Croceum cilices, & Tmolus odorem:
Mel siculi: ferrum chalzybes: tenuissima Seres
Vellera: Cretenses mollissima Vina: Tanager
Pernices mercatur equos: vanalia nobis
Templa, Sacerdotes, Altaria, Sacra, Corona,
Ignes, Tura, preces: Calum est vanale Deusq.

Et Lib. Alphonſi p. m. 50. b.

Namq, meas pridem obſcœnus pervenit ad aures

Rumor: & horribilis ſcelerata infamia Roma,

Et quanta Stygis alluvie inceſtata nitorem

Polluerit Romana fides:

Ita Lib. 2. Faſt.

I pudor in villas ſi non patiuntur eaſdem,

Et villa vomitas, Roma eſt jam tota lupanar.

Et Lib. 1. Sylvar. in fine:

Vivere qui ſanctè cupitis, diſcedite: Roma

Omnia cùm liceant, non licet eſſe bonum.

NICOLAUS GALLVS, Narbonenſis, Carmelita, Magiſter generalis, vehementem & aculeatum Librum conſcripſit, ſub titulo Ignea Sagitta, in quo deformatum ſui Ordinis Statum piis lachrymis deplorat; quod ſui Fratres à probitate, & ſanctis ſtudijs in omnium vitiorum labyrinthum ſint prolapſi: & poſtquam privignos, reprobos, cauteriatos, erroneſ, fabulatores, garrulos, inutiles Conſiliarios, malignos diſcurſores; Sodoma cives, optimi Teſtamenti contemptores, præſentium & futurorum ſeducitores, Draconis caudam, tertiam ſtellarum partem de calo trahentem, & in terram mittentem, Apoc. 12. eos vocaſſat, ſimilibusque aliis encomiis ornaveſſet, referente Iohanne Wolfio; Lection. Memorab. Tom. 1. p. m. 378, 379. tandem in hæc verba Cap. 5. prorupit: Dicite, qua & qualis eſt iſta Religio nova, in Crutibus adinventæ? Per plateas de mane uſque ad vesp̄eram diſcurrentes, à Pedagogo compulſi veſtro, qui rugiendo circum, quarens, quem devoret: & ſic in vobis prophetia: In circuitu impij ambulant, ad veſtræ conſuſionis cumulum veraciter eſt impleta. Eſt enim cauſa diſcurſuum veſtrorum præcipua, ut viſitetis non pupillos, ſed puellas: non Viduas, in tribulatione conſiſtentes, ſed facinas juvenculas, Beghinas, Adoniales ac Dominas, ubi Alter in alterius jactantes lumina vultus, verba, qua bonos mores corrumpunt, alternatim emittitis cordum alleſtiva, &c. Non eſt hæc religio munda & immaculata apud Deum, in qua oportet quemlibet immaculatum ab hoc ſeculo utique cuſtodire. Hæc me, Fratres chariſſimi, dum luto ſeculi eſſis involuti, cur vos creditis minimè maculari?

Apud MARCELLVM PALINGENIVM STELLATVM, Poëtam doctiſſimum, in Zodiaco Vita, in Leone, p. m. 118. hæc leguntur:

Sed tua præcipue non intret limina quiſquam

Frater, vel Monachus, vel quævis lege Sacerdos:

Hos fuge: peſtis enim nulla hæc immanior: hi ſunt

Fæx hominum, fons ſtultiſſimæ ſentina malorum,

Ano

Agnorum sub pelle lupi, mercede colentes,
 Non pietate Deum, falsa sub imagine recti
 Decipiunt stolidos, ac religionis in umbra
 Mille actus vetitos, & mille piacula condunt.
 Raptores, mœchi, puerorum corruptores,
 Luxuria atque gula famuli: caelestia vendunt.
 Hen quas non nugas, qua non miracula fingunt,
 Ut vulgus fallant, optataq; premia carpant? &c.

Et in *Virgine*, p. m. 164.

Quid tot supra loquar? Sunt cuncta libidine plena,
 Et passim prostant, & clam fodiuntur ephebi.
 Quis non mœchatur? Mystæ, vafriq; cuculli,
 Quos castos decet esse, palam cum pellicibus, vel
 Furtim cum pueris, matronis, virginibuzq;
 Nocte dieq; cubant: sunt qui consanguinearum
 Inguinibus gaudent, ineunt pecudes quoque multi:
 Et rura & sylva infames, Urbs quaque lupanar.

Pariter in *Capricorno*, p. m. 296.

Denique (vidi) avaritiâ labefactam Religionem,
 Atque Sacerdotes tantum Veneriq; gulaq;
 Intentos, lucrum fictâ pietate latenter
 Quærere, & astutè vulgi exhaustire crumenas.

AVGVSTINVS PAVMGARTNER, Orator Ducis Bavariae in
 Concilio Tridentino, nomine Principis sui impuram Clericorum vitam
 taxans, ait; Ecce inibi (in Bavaria) Parochos Zvinglianos, Lutheranos,
 Flaccianos, Anabaptistas, & aliarum sectarum homines, quam zizaniâ Prae-
 sules hactenus eradicare non potuerint, quod contagies ea non infamam modò
 plebem, verum Nobiles etiam infecerit. Huic occasionem dedisse impuram
 Cleri vitam, & immania flagitia, quibus commemorandis super sedendum cen-
 set, ne castis auribus pariat offensionem. Hoc verò præterire non posse, quòd
 suus Princeps inculcatum velit, frustra in emendanda doctrina laborari, nisi
 moribus prius informandis incumbatur. Clerum enim propter libidinem ubi-
 que infamem. Magistratum Politicum nullum tolerare Civem concubina-
 rium, concubinatum verò in Clero adeò esse frequentem, ut è centum Sacerdo-
 tibus vix tres quatuorve reperiantur, quos ea labe non attigerit, aut qui non
 clam vel palam matrimonium contraxerit. Inde fieri ut in Germania Catho-
 lici castum matrimonium coelibatus contaminato anteferant. Petrus Suavis
 Polanus,

Hist. Concil. Trident. Lib. 6. p. m. 616. 617. In eodem Concilio quæsitum, utrum conveniret his temporibus dispensare, an verò auferre præceptum continentia, Sacerdotibus indicta? Causa disceptationis erat, quod cum Dux Bavaria Romam misisset, Calicis communionem suis à Pontifice postulaturus, petierat una, ut conjugatis concederetur facultas prædicandi: quo nomine totum Ministerium Ecclesiasticum, ab Parochis in cura animarum exerceri solitum, intelligebatur. Multa rationes adductæ ad hanc concessionem persuadendam, quæ ad duas redibant, nempe Scandalum, cui occasionem Sacerdotes incontinentes dabant, & paucitatem eorum, qui continentia sibi imperatâ ad Ministerium exercendum reperiebantur idonei: eratq; multis in ore celebre illud dictum Pape Pii II. Ab Ecclesia occidentali optimo jure olim ademptum Sacerdotibus conjugium, sed nunc meliori restituendum. Petrus Suavis Polanus, *Hist. Concil. Trident. Lib. 7. p. m. 793.* Paulo post Concilium Imperator & Dux Bavarie literas dederunt ad Pontificem intercessionales pro Sacerdotibus conjugatis, illisque adjunctum fuit Commentariolum quoddam, sive Libellus memorialis, à Theologis Pontificiæ Religionis in Germania conscriptus, in quo sequentia leguntur: Quod si Ecclesia unquam causa fuit, permittendi Clericis Conjugium, hoc seculo esse. Ex quinquaginta Sacerdotibus vix unum reperiri, qui non sit scortator notorius. Petrus Suavis Polanus, *Ibid. Lib. 8. p. m. 963.*

GEORGIUS CASSANDER, Belga, Theologus, ut sonat ejus Epitaphium, Colonia insculptum Lapidum ad Altare in Francisci Templo, in perscrutandis Sacris Bibliis, & expendendis Sacrorum Patrum monumentis atque sententiis diligentissimus, & tribus Imperatoribus, Carolo V. Ferdinando I. & Maximiliano II. dilectissimus, in Consultatione de Articulis Relig. inter Cathol. & Protestantes controversis, *Art. 23. p. m. 172.* ita fatur; Contra tamen fatendum est, graviter à posteris esse peccatum, qui hanc utilem pro tempore constitutionem multis in laqueum verterunt, dum juvenes, nondum sibi cognitos & exploratos, temerè ad Ministerium Ecclesiasticum admisserunt, & cum illi castitatis onus sibi impar esse sentirent, illi potiùs impios quosvis concubitus dissimularunt, & quodammodo probaverunt, quàm ut permittendo constitutionis illius humanam gratiam illis facerent, qui eam sine offensione Divina Legis observare non poterant. *Et p. 173.* Primum videmus, hoc decreto usque adeò castitatem & continentiam in Christo non confirmari, ut per illud ad omne libidinis & flagitii genus fenestra aperta esse videatur. Iterum *p. 174. 175.* Sunt igitur hujus constitutionis relaxanda graves causæ. Primum, quòd ea manifeste multorum malorum & incommodorum, præsertim quæ va-

gam

gam & effrenatam libidinem sequuntur, occasionem prebeat, malorum enim non propria modo causa, sed occasiones quoque nonnunquam tollenda sunt, quâ ratione Paulus conjuges non diu à mutuo congressu separari voluit, ne à Satana tententur, & juniores viduas nubere praecepit, & liberis dare operam, ne criminandi occasionem Adversario prebeant. Prudenter itaque observavit & monuit Panormitanus, Experientiâ docente contrarium prorsus effectum secutum ex Lege illa continentia, cum hodie non vivant spiritualiter, nec sint mundi, sed maculentur illicito coitu cum illorum gravissimo peccato, ubi cum propria vxore esset castitas. — Tertiam causam, & quidem præcipuam, adferre præfens Ecclesia status, & idoneorum Ministrorum inopia. Pleriq; enim homines docti & pii ad continentia observationem adstringere se nolunt, cum & infirmitatis suae rationem habeant, & exemplis turpitudinum & scelerum, quae prae-textu Coelibatus passim in oculos & aures incurrunt, moveantur, quo fit, ut paucissimi adolescentes, pietatis indole præditi, ad Theologiae studium se adjungant, aut à piis parentibus ad hoc studium applicentur, sed ii ferè tantum, qui opima beneficia, vitæ luxum, & splendorem, ac carnis licentiam, & vagam effrenamq; libidinem animo præsumunt, præter nonnullos, qui imprudenter, & nondum sibi satis noti, in laqueum inducuntur. Denique p. 178. Eò res jam rediit, ut vix centesimum invenias, qui ab omni commercio fornicarum abstineat, populus verò ita affectus est, ut Sacerdotis fornicatoris sive concubinarij Ministerium vel prorsus condemnet, vel levius æstimet, maritum verò Sacerdotem aequius ferat, ut cum populo quoque iam notum sit, honorabile esse in omnibus Conjugium, adulteros autem & fornicatores à Deo judicandos. Accedit & hoc, quòd nisi hujusmodi Conjugium toleretur, vix idonei Ecclesiae Ministri in posterum quoque inveniri poterunt. Quare si unquam tempus fuit, antiquæ alicujus consuetudinis immutanda, certè hæc tempora, hujus, quamvis prisca moris, immutationem aliquam efflagitare videntur, cum optimi quique & religiosissimi Sacerdotes, infirmitatem suam agnoscunt, & perpetua scortationis fedtatem exhorrescentes, si publicè non audent, certè privatim Conjugium ineunt, & populus hodiè, ut diximus, eo animo comparatus est, ut maritum, quàm scortatorem Sacerdotem, facilius patiat. Cum igitur hoc tempore eò necessitatis res propemodum redacta sit, ut aut conjugatus, aut concubinarijs Sacerdos sit admittendus, quis non videt, etiam si quid ex hoc conjugio sit incommodi, minoris mali ratione potius esse eligendum. Nam Ambrosij, Basilij, & multorum Antistitum exempla adferuntur, qui ope Divinâ adjuti, extra Conjugium feliciter Ecclesias administrarunt, hi certè non modò à Conjugio, sed ab omni mulierum congressu sibi temperarunt.

ΕΠΙΜΕΤΡΑ RESPONDENTIS.

I.

An Reformati re ipsâ Rationem constituent Principium Theologiæ?
Neg.

II.

An quilibet Homo habeat proprium Angelum? Neg.

III.

An Christus peccare potuerit? Neg.

IV.

An omne mendacium sit illicitum? Aff.

V.

An Purgatorium Pontificium sit utile figmentum? Aff.

VI.

An Fœminæ in V. T. à signo Fœderis, vid. Circumcisione, exclusæ, Gen. 17. 10. ab ipso Fœdere exclusæ fuerint? Neg.

VII.

An Lutherani τὸ πρὸν Verborum Institutionis S. Cœnæ retineant?
Neg.

VIII.

An Missa sit Sacrificium propitiatorium? Neg.

IX.

An Paulus & Iacobus in doctrina Iustificationis sibi invicem contrariantur? Neg.

X.

An rectè Papani Verbi Divini Ministris conjugio interdican? Neg.

XI.

An loca 1. Cor. 9. 5. & Phil. 4. 3. Paulum uxoratum fuisse probent? Neg.

XII.

An Polygamia in Vet. Test. à Deo fuerit probata? Neg.

XIII.

XIII.

Idem de Divortiis Iudaicis statuendum.

XIV.

An Gloria miraculorum sit nota vera Ecclesia? Neg.

XV.

An ex Matth. 10. 8. evinci possit, Ministris Ecclesia non licere stipendia accipere? Neg.

XVI.

An ex Hof. 8. 4. solide colligatur, Magistratum non esse Institutionis Divine? Neg.

I.

AD PRÆSTANTISS. DN. RESP.

Nomen *Avi*, *Patris*, *MAYERE*, feruntur in ore
Doctorem: deinceps fas quoque ferre Tuum.

*Affectus testandi gratiā
deproperavit*

V. PARAVICINUS.

II.

Accipe, quæ majus vix possum fundere votum,
Accipe, quod pro Te jam mihi dicat Amor.
Omnibus ut placeas, qui Te pugnare videbunt,
Nec Te quis dicat displicuisse sibi.
Rem precor haud parvam, facilem sed, crede, parato
Jam pugnatori; qualis, Amice, clues.

P.

M. JACOBVS HVBERS.

F I N I S.